

KULTURNÍ KALENDÁŘ

města

HRANIC

Únor 1962

Vydává Osvětová beseda v Hranicích — Cena 20 hal.

KULTURNÍ KALENDÁŘ NA ÚNOR 1962

1. čt **Kulturní čtvrtek pracujících.** ZK Sigma 19,30 hodin.
3. so **Ples OÚNZ Hranice.** Sokolovna 20 hod.
5. po LA pro rodiče. MUDr. Mezník: **Výchova dospívající mládeže.** Lidová škola umění 19,00 hod.
7. st LA: **Mezinárodní politické vztahy. Dialektika boje za mír.** Osvětová beseda 19,30 hod.
8. čt **Kulturní čtvrtek pracujících.** Hudebně literární večer. ZK Sigma 19,30 hod.
10. so **Maškarní merenda.** TJ Sigma Hranice. Sokolovna 20,00 hod.
11. ne **Maškarní merenda mládeže.** TJ Sigma Hranice. Sokolovna odpoledne.
Bavítko pro děti. ZK Sigma 9,30 hod.
12. po Zdenka Klöslová: **Korea zblízka.** Osvětová beseda 19,30 hod., 15,30 hod. pro mládež.
Loutkové divadlo. Fr. Langer: **Pivoda vodník.** Odborné učiliště Sigma.
14. st **Večer Boženy Němcové.** Osvětová beseda 19,30 hodin.
15. čt **I. kolo STM - LUT.** ZK Sigma 19,30 hod.
17. so **Ples lesnické technické školy.** Sokolovna 20,00 hodin.
18. ne Beskydské divadlo: **Nebezpečný věk.** Sokolovna 20 hod.
19. po LA pro rodiče. Fr. Rosypal: **Děti a dospělí.** 19,30 hod.
Loutkové divadlo. Fr. Langer: **Pivoda vodník.** Odborné učiliště Sigma.
21. st LA. **Mezinárodní politické vztahy: Nové formy koloniálního vykořisťování.** Osvětová beseda 19,30 hod.

24. so **Ples SVVŠ.** Sokolovna 20 hod.
 25. ne **Bavítko pro děti.** ZK Sigma 9,30 hod.
 26. po **Loutkové divadlo.** Lípa: **Na vandru.** Odborné učiliště Sigma 14 hod.

Bez data: Kurt Götze: **Dům v Montevideu.** Divadelní soubor ZK Sigma. Voskovec a Werich: **Robin Zbojník.** Divadelní soubor OB a ZK HCV.
 LA — **Zemědělský cyklus.**
 AL — **Technické minimum pro domácnost: Elektřina v domácnosti. — Plyn a co s ním souvisí.**

Bližší na plakátech. Ověřte si datum, místo a dobu konání akcí, nedošlo-li ke změně.

KULTURNÍ KALENDÁŘ ČS. STÁTNÍCH LÁZNÍ TEPLICE NAD BEČVOU

2. pá **Dechová hudba Švitorka, ROH Teplice n. B.** — Sanatorium v 19,30 hod.
 3. so **Národní soubor tanců a zpěvů, Val. Mezeříčf.** — Bečva v 19,30 hod.
 4. ne **Velký smyčcový koncert ZK Sigma, řídí R. Klivar.** — Bečva v 19,30 hod.
 6. út **Mezinárodní situace, přednáška.** — Sokolovo v 19,30 hod.
 7. st **Malý smyčcový koncert ZK Sigma Hranice** — řídí Ant. Haviger. — Bečva v 19,30 hod.
 9. pá **Lidová hudba k tanci, řídí s. Pumprla.** — Sanatorium v 19,30 hod.
 10. so **Dětský hudební soubor LŠU Hranice, řídí soudr. Knípl.** — Sokolovo v 19,30 hod.
 11. ne **Velký koncert ZK Sigma Hranice, řídí s. R. Klivar.** — Sanatorium v 19,30 hod.

13. út **Z. Klöslová, Korea zblízka.** — Sanatorium v 19,30 hodin.
 14. st **Malý smyčcový koncert ZK Sigma Hranice.** — Bečva v 19,30 hod.
 16. pá **Dechová hudba OB Teplice, řídí s. Grygar.** — Sanatorium v 19,30 hod.
 17. so **Národní soubor tanců a písní Bača.** — Bečva v 19,30 hod.
 18. ne **Velký koncert ZK Sigma Hranice.** Bečva v 19,30 hodin.
 20. út **O astronomii, přednáška.** — Sokolovo v 19,30 hodin.
 21. st **Malý smyčcový koncert ZK Sigma Hranice.** — Bečva v 19,30 hod.
 23. pá **Taneční hudba k poslechu, řídí s. Pumprla.** — Sanatorium v 19,30 hod.
 24. so **Večer klasické hudby a zpěvu, účinkují členové Opavského divadla s. Smyčková, Heidrová a s. s. Tugendlieb.** — Sokolovo v 19,30 hod.
 25. ne **Velký smyčcový koncert ZK Sigma Hranice, řídí s. Klivar.** — Bečva v 19,30 hod.
 28. st **Malý koncert ZK Sigma Hranice.** — Bečva v 19,30 hod.

PROGRAM HRANICKÝCH KIN

KINO SVĚT

1. **Labyrint srdce.** Širokoúhlý ČSSR. Mládež ne.
 2.— 5. **Vzkříšení.** SSSR. Mládež ne.
 6.— 8. **Objev dr. Cajala.** Španělsko. Mládež od 10 let.
 9.—12. **Pilot a láska.** NDR. Mládež od 10 let.
 13.—15. **Návrat.** Polsko. Mládež od 10 let.

- 16.—22. **Vzpomínka na Itálii.** Širokouhlý. Itálie—Anglie. Mládež od 10 let.
 23.—28. **Trápení.** Širokouhlý. ČSSR. Mládež ano.

KINO OKO

1. **Džamila.** SAR. Mládež ne.
 2.— 5. **Pět nábojnic.** NDR. Mládež od 10 let.
 6.— 8. **Posvícení.** Mládež ne.
 9.—12. **Člověk se nevzdává.** SSSR. Mládež od 10 let.
 13.—15. **Kráva a zajatec.** Francie. Mládež od 10 let.
 16.—19. **Zkušební jízda.** Maďarsko. Mládež ne.
 20.—22. **Případ Gleiwitz.** NDR. Mládež ne.
 23.—28. **800 mil po Amazonce.** Mexiko. Mládež od 10 let.

Představení pro mládež

3. **Brondáček Petr.** NDR. Česká verze.
 10. **Závada není ve vašem přijímači.** ČSSR.
 17. **Sněhová královna.** SSSR.
 24. **Zasadil dědek řepu.** ČSSR.

Kino ČAS každou neděli nepřetržitě od 9 do 11,30 hod.

ROZKVĚT HRANIC V 16. STOLETÍ

Druhá polovina 15. století se v našich zemích vyznačuje neobyčejným vzrůstem šlechtické moci. Za málo energického a nerozhodného krále Vladislava Jagelonského nabyli feudálové rozhodujícího vlivu v českém státě. Opírali se přitom o své silné hospodářské pozice, jež rozmnožovali ještě zabíráním poddanské půdy a zakládáním nových zemědělských podniků. Takové hospodaření ovšem vyžadovalo mnoho nových, především lev-

ných pracovních sil. Šlechta proto svým poddaným zvyšovala robotní povinnosti. Panské rybníky nebo pastviny byly často zakládány na pozemcích, na nichž dosud hospodařili poddaní. Lidé z venkova pak odcházeli a hledali si obživu ve městech. Proto na českém zemském sněmu přijali feudálové rozhodnutí, jímž bylo poddaným zakázáno opouštět půdu a uprchlíci měli být své vrchnosti vráceni. Šlechta se starala i o rozvoj svých poddaných měst. Jednak v nich viděla zdroje příjmů, jednak jim sloužila jako opora proti panovníkovi.

Za této situace přešly Hranice v roce 1475 v majetek Pernštejnů. Byl to tehdy jeden z nejvlivnějších moravských rodů. Jeho představitelem byl Vilém z Pernštejna, jeden z nejpodnikavějších a nejjobratnějších feudálních hospodářů své doby. Spolu s Hranicemi získal i Helfštýn s Lipníkem a Přerov. Mimo to mu na Moravě patřila ještě řada jiných statků: Pernštejn, Třebíč, Židlochovice, Plumlov a Prostějov, Tovačov a další. Ale nejen to, měl i rozlehlá panství v Čechách, zvláště Pardubice s Kunětickou horou, Potštějn, Litice, Brandýs nad Orlicí, Lanškroun a dokonce i na jihu Hlubokou. Když Vilém v roce 1527 umíral, jeho majetek byl třikrát větší než nejznámější panství tehdejší doby — panství rožmberské v jižních Čechách.

Za svého života Vilém usilovně hledal nové prameny bohatství a zabýval se i takovými podniky, které dříve byly považovány za nedůstojné pro šlechtice. Nejen zakládal rybníky, pivovary, vinopalny, pěstoval chmel a jiné plodiny, rozšiřoval chov ovcí, ale obchodoval i s vínem a pouštěl se dokonce do dolování.

Nová válečná technika vyžadovala také nový způsob obrany. Stále častěji se užívalo palných zbraní a dosavadní opevnění proti nim už byla nedostatečná. Bylo třeba, aby nepřítel byl zadržen co nejdále od hlavního střediska obrany. Vilém z Pernštejna byl jeden z prvních, kdo uplatnil tuto novou obrannou techniku u nás na hradě Helfštýně. Dal totiž zvětšit dosavadní malou pev-

nost o nynější druhé a pak první nádvoří, uzavřel je branami pod mohutnými věžemi. Největší pozornost budí tzv. široká zeď, vypínající se nad prvním příkopem. Byla, jak je ještě dnes dobře patrné, asi 80 m dlouhá, 12 m vysoká a 7—9 m silná. Robotníci na tyto rozsáhlé stavby byli přivedeni nejen ze všech perněstajnských statků z Pobečví, ale až od Prostějova, Plumlova a Nového Jičína. Není potom divu, že dílo rostlo rychle pod jejich rukama. Letopočet 1480 na druhé bráně svědčí o tom, že druhé nádvoří bylo hotovo za 5 let, další práce pak, zvláště široká zeď, patrně do konce 15. století.

Také Hranice v té době začaly dostávat novou tvářnost. V severní části města vyrostla nad baštami opevnění a nad úzkými a příkrčenými střechami měšťanských domů pyšná budova nového zámku. První zmínka o tomto novém zámku je z roku 1514. Byl tedy vybudován ještě za života Vilémova jeho synem Janem. Za pozdějších majitelů byl ještě několikrát přestěhován a upravován. V obraze města vynikal svými dvěma věžemi, z nichž jedna stávala v dnešní Jiráskově ulici. Na nádvoří upoutávaly návštěvníka oblouky otevřených arkádových chodeb, spočívajících v přízemí a v prvním patře na masivních pilířích, v druhém patře pak nesených lehkými sloupky. V prvním patře bylo několik reprezentačních místností vyzdobeno štukovými stropy, v jednom pokoji dokonce s polychromováním a zlacením. Reprezentační renesanční portál dostal svou konečnou podobu teprve za posledního předbělohorského majitele Jana Mola z Modřelic, jehož znak dosud nese.

Stavební činnost Pernštejnů probudila zřejmě i ve městě živější budovatelský ruch. V tzv. Pernštejnském domě na náměstí (nynější kavárna Kufr) je v současné době odkrýván a obnovován štukový strop, vyzdobený rukou stejného neznámého umělce jako stropy zámeckých sálů.

Rozlehlé náměstí dostalo také novou dominantu v budově radnice. Otcové města se zde mohli scházet ke svým jednáním v útulném sále pod gotickou klenbou s jasně

červenými cihlovými žebry, která vybíhají z osmibokého pilíře s letopočtem 1528. O šestnáct let později byla radnice obohacena o portál, tentokrát již ve slohu renesančním. Neznámý umělec, který se na něm podepsal jen monogramem MB, vytesal na něm znak města a znak Pernštejnů se zubří hlavou. Pod nimi zanechal pro nás malou hádanku: podobu zavalitějšího muže s krejčovskými nůžkami po boku a s jménem Skřítek. Vypráví se, že to byl krejčí, který věnoval svůj dům městu na radnici. Byla však také vyslovena domněnka, že Skřítek snad tehdy stál v čele města a tak se jeho podoba dostala na radniční portál.

Honosných měšťanských domů vyrostlo kolem náměstí zřejmě více, jak o tom svědčí půvabný portál tzv. Čaputovského domu z r. 1583. Malý pozůstatek sgrafitové výzdoby najdeme ještě na nízkém domku při vstupu do Hřbitovní ulice. Byla zde pravděpodobně bratrská škola. V renesančním slohu byl také přestavěn původně gotický kostelík východně od města.

Město v té době již značně přerostlo přes prstenec pevných hradeb. Na předmostích se rozložily hlavně usedlosti a dvory. Podle urbáře z doby Jana Kropáče z Nevědomí z roku 1569 bylo ve městě 134 usedlých, to je plnoprávných měšťanů, kteří vlastnili nemovitý majetek, na předmostích pak 176. Vedle zemědělství provozovali obyvatelé řadu řemesel. Najdeme zde řezníky, ševce, hrnčíře, kotláře, mlynáře, rybáře, nožíře, soukeníky, kováře, kožešníky a jiné. Vůči vrchnosti měli řadu povinností, uvedeme zde pro zajímavost aspoň některé:

Tak osedlí platili dvakrát do roka úrok. O Novém roce platila také obec úrok z řeky a z 6 krámů. Purkmistři a nově zvolení úřad dávali vrchnosti každý rok funt šafránu a funt pepře. Nožíři platili ze šlejferny, rybáři kromě platu z řeky měli za povinnost dodávat za plat ve dny páteční a postní ryby na zámek, řezníci pak museli na zámku dobytek zabíjet, zvěř z kůží stahovat a k nasolení sekat. Každou druhou sobotu odváželi řezníci do panské

kuchyně dršťky z nejlepšího vola, kterého zabili. Jeden švec zhotovoval každý rok pro všechno obyvatelstvo zámku všechnu obuv a byl povinen ze zámku kupovat telecí i skopové kůže z dobytka, který se tam zabíjel. Každý hrnčíř pak dodával do inventáře panské kuchyně za rok půl kopy hrců malých i větších. Kotlář byl povinen vedle platu z kotlářského hamru spravovat ještě zdarma všechno měděné náčiní pro hranický zámek. Konečně, když si pán dal přivést víno, byli měšťané povinni sudy do sklepů spouštět nebo vytahovati, ovšem mohli na tuto práci poslat svého čeledína. Lidé na předměstí také nebyli zapomenuti, každý měl za úkol jeden den v roce pletí panskou zahradu. Z těchto ukázek je zřejmo, jak se vrchnost dovedla po mnoha stránkách zaopatřit.

L. N.

T 05 20200 MTZ 11 62 Šu 815